

MOSKOVAN-LÄHETYSTÖN

Kaupallisen neuvoksen

Tiedoitus N° 30.

S E L O S T U S

Neuvostoliiton eri valtakuntien kanssa solmiamista kauppaja finanssiluottosopimuksista sekä niiden vaikutuksesta tavaravaihtoon näiden maiden kanssa.

(Kts. myös Neuvostoliiton ulkomaankauppaa v. 1936 koskevaa tiedoitusta N° 24).

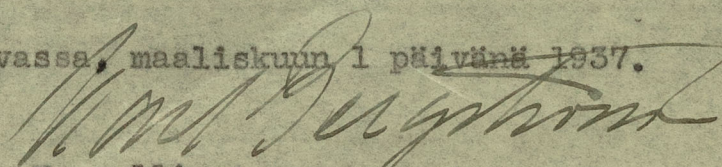
Tähän tiedoitukseen on kerätty pääkohdat Neuvostoliiton eri valtojen kanssa solmimista kauppaja tavaravaihdon kanssa yhteydessä olevista sopimuksista, sikäli kuin niitä on saatettu julkisuuteen, ynnä julkisista ja salaisista läheteistä hankittuja tietoja näiden sopimuksien tuottamista tuloksista.

Tiedoituksessa N° 24 olen selostanut Neuvostoliiton ulkomaankauppaa vuonna 1936 sekä osoittanut, että ensimmäkin Neuvostoliiton nykyinen rahataloudellinen asema tekee mahdolliseksi tuntuvasti ylittää viime vuoden tuonnin, ja toiseksi, että NEUVOSTOLIITOLLA TÄTÄ NYKYÄ ON SUURI PUUTE KONEISTA JA KONEOSISTA, JA ETTÄ TÄMÄ PUUTE TULEE JATKUMAAN EI AINOASTAAN TÄNÄ JA TULEVANA VUOTENA VAAN TODENNÄKÖISESTI KOKO KOLMANNEN VIISIVUOTISKAUDEN AJAN, minkä johdosta voidaan päätellä, että tuonti juuri tällä alalla tulee jatkuvasti kasvamaan.

Suomen ja Neuvostoliiton kauppavaihdon suhteen olen viitannut sekä vienin että tuonnin pienenemiseen vuoden 1936 aikana. Paitsi poliittisia syitä tähän on ilmaisesti osaltaan vaikuttanut tavaravaihtoa näiden maiden välillä säännöstelevän sopimuksen puute samoinkuin Neuvostoliiton yhä kasvava pyrkimys rahoittaa ulkomaiset ostonsa asianomaisissa maissa myönnettävin pitkäaikaisin finanssiluotoin.

Koska tällä hetkellä näyttää olevan olemassa edellytykset järjestää Suomen kauppasuhteet Neuvostoliiton tyydyttävämmälle kannalle, olen esittänyt harkittavaksi, ~~jonka~~ vuodeksi kerrallaan tehtävää kompensatiosopimusta, joka olisi teknilliseltä rakenteeltaan samanlainen kuin Neuvostoliiton Ranskan kanssa 10.1. 1934 tahi Yhdysvaltojen kanssa heinäkuussa v. 1935 solmima; tahi finanssiluottosopimusta, jollaisia Neuvostoliitto on eräiden valtojen kanssa solminnut, ja joista ehkä Englannin kanssa 28.VII. 1936 solmittu soveltuisi parhaiten pohjaksi neuvotteluille.

Moskovassa, maaliskuun 1 päivänä 1937.

Kaupallinen neuvos.

Saksan ja Neuvostoliiton luottosopimus.

Saksan ja Neuvostoliiton välinen luottosopimus, joka allekirjoitettiin 9/IV 1935, säännöstelee näiden maiden juoksevat taloudelliset suhteet. Sanotun sopimuksen mukaan Neuvostoliiton on, tavallisen n.k. juoksevan luonnin ulkopuolella, tehtävä vuoden kuluessa tilauksia Saksasta 200 milj. saksanmarkkan arvosta.

Näihin tilauksiin Neuvostoliitto saa pankkiyhtymältä, jonka johdossa ovat Deutsche Bank- und Diskonto-Gesellschaft ja Dresdner Bank, 200 milj. saksanmarkkan suuruisen finanssiluoton, jonka maksuaika on 5 vuotta ja korko 2% yli Saksan valtiopankin diskonttokoron. Sopimus sisältää juoksevien maksusitoumuksien suoritusta koskevat säännökset sekä sopimusmaitten vienti- ja tuontitavaroiden nimikkeet ja määrät.

Saksan - Neuvostoliiton taloudellinen sopimus jakaantuu kahteen osaan:

Ensimmäisessä osassa sovitaan vuonna 1935 erääntyvistä maksusitoumuksista, Neuvostoliiton viennistä Saksaan ja juoksevista tilauksista. Sen mukaan Neuvostoliitto sitoutuu suorittamaan huomattavan osan velkojan Saksalle kullassa ja valuutassa. Loppuerä noin 100 milj. saksanmarkkaa suoritetaan tavarassa: tämän summan arvosta Saksa saa sille tärkeitä raaka-aineita, kuten naftatuotteita, puutavaraa, manganimalmia, platinaa, pellavaa, hamppua, harjaksia ja asbestia.

60 milj. saksanmarkkan juoksevat tilaukset on annettava huhtikuun 1 ja joulukuun 31 päivän välisenä aikana 1935. Niistä on suoritettava maksu joko käteisellä tahi 15.6. 1932 tehdyn hankintasopimuksen mukaisin maksuajoin, jotka tämän sopimuksen mukaan ovat 15 - 21 tai 28 kuukautta. Hintojen on oltava kohtuulliset. Saksan valtio takaa 60 % hankintojen arvosta. Tämän hankintasopimuksen voimassaoloaika on pidennetty huhtikuun 9 päivään 1936.

Sopimuksen toinen osa käsittelee Neuvostoliiton saksalaisille toimimille annettavia lisätilauksia, joiden yhteissumman on noustava 200 milj. saksanmarkkaan. Lainan maksuaika ja korko ovat samat kuin edellä.

Nämä tilaukset käsittävät pääasiassa sijoitusluontoisia hankintoja kuten tehdaskoneistoja ja kuljetusneuvoja. Tilaukset on annettava huhtikuun 1 päivän 1935 ja maaliskuun 31 päivän 1936 välisenä aikana. Neuvostoliitto lupautuu sijoittamaan 75 % tilauksista v. 1935 loppuun mennessä. Rahoitus tapahtuu siten, että Neuvostoliiton kauppaedustajisto tunnustaa pankkiyhtymälle kutakin liiketointa erikseen koskevia vekselejä, jolloin asianomaiset liikkeet saavat koko tilaussumman käteisenä saksanmarkkoissa. Valtio takaa 70 % vekselien sisällöstä, loppuosan tappiovaaran jäädessä asianomaisten liikkeiden omalle vastuulle. Koko luottomäärä on ilmaistu saksanmarkkoissa ilman kultaklausulia.

Saksan - Neuvostoliiton luottosopimuksen tähänastisista käytännöllisistä tulokaista mainittakoon, että Neuvostoliiton tilaustoiminta Saksassa on sen johdosta elpynyt. Erimielisyyksiä syntyi alussa hinnoista, toimitusajoista ja varsinkin siitä, mitkä tilaukset on laskettava n.k. juoksevaan tuontiin ja mitkä finanssiluottojärjestelmään kuuluviin lisätilauksiin. Neuvostotilaaaja ei suorita mitään ennakkomaksuja saksalaisella finanssiluotolla rahoitettavista tilauksista. Sisäisin järjestelyin ilmoitetaan nyttemmin aikaansaadun tyydyttävä tilanne.

Luottosopimus edellytti, että Neuvostoliitto v. 1935 aikana suorittaa Saksaan aikaisempien vuosien tuonnista aiheutuneiden maksujen jällelääolevan osan. Neuvostoliitto maksoikin 25. IX 1935 viimeisen erän 140 milj. saksanmarkkan suuruisesta luotosta, jonka muuan saksalainen pankkiyhtymä oli v. 1933 sille myöntänyt Saksasta tehtävien tilausten rahoittamiseen. Tämä luotto, jonka korko oli 6,5 %, oli alkujaan myönnetty 14 kk:n ajaksi, mutta v. 1934 se uudistettiin 110 milj. saksanmarkkan määräisenä. Vuoden 1935 alussa luotosta oli vielä maksamatta 85 milj. saksanmarkkaa, mikä erä siis suoritettiin 9 kk. myöhemmin.

Vuoden 1936 tammikuun 1 päivänä mennessä Neuvostoliitto oli luottosopimuksen puitteissa sijoittanut Saksaan tilauksia yhteensä 120 milj. saksanmarkkan arvosta. Luottosopimuksen ulkopuolelle jäävä n.s. juokseva tuonti Saksasta Neuvostoliittoon jäi odotettua pienemmäksi, tehden 60 miljoonan asemasta vain 40 milj. Rmk. Tähän tuontilajiin kuuluvat erät Neuvostoliitto yleensä maksoi käteisellä. Vuoden 1936 lopussa oli Neuvostoliiton luottosopimuksen puitteissa Saksaan tekemien tilauksien arvo kohonnut 170 milj. Rmk: an ja juoksevaan tuontiin kuuluvat tilaukset nousivat vain 30 milj. saksanmarkkaan.

Vastakohtana Neuvostoliiton tuontiin Saksasta sen vienti sinne on laskenut alle puolen v:n 1935 lukujen. Tammi-marraskuulla 1936 vienti Saksaan teki 114,03 milj. uutta kultaruplaa oltusan edellisenä vuotena 158,99 milj. Tämä johtui Neuvostoliiton tammikuulla 1936 tavaravaihdonille Saksaan asettamasta kiellosta, joka kumottiin vasta toukokuussa 1936, jolloin huhtikuun 29 päivänä hyväksytty taloudellinen sopimus astui voimaan. Tästä lähtien vienti Saksaan on alkanut elpyä, ja kun äskennämainittu sopimus pöytäkirjalla loulukuun 24 päivältä 1936 uudistettiin, on aihetta odottaa sen jatkuvan vilkkaana myös alkupuolen v. 1937.

Joulukuun 24 päivän pöytäkirja on sikäli tärkeä, että sillä uudistettiin huhtikuun 29 päivän taloudellinen sopimus v. 1937 loppuun asti. Tätä määrättiin ajoissa kuluvan vuoden aikana tapahtuvan tavaravaihdon ja maksusuoritusten muodot ja poistettiin epävarmuuden tila, joka varsinkin alkuvuodesta 1936 haittasi saksalaisten tuontiliikkeiden kaupasuhteita Neuvostoliittoon. Myöskin v. 1937 tapahtuu juokseva kaupanteke Neuvostoliiton kanssa siten, että neuvostotavaroista kertyvät maksuerät talletetaan edellä mainittuihin saksalaisiin pankkeihin saatavana, josta maksetaan Neuvostoliiton Saksasta tekemät tilaukset. Juoksevat tilaukset säilyvät täten edelleenkin Rmk:oissa tehtyjen käteiskauppojen luonteen. Ennen vuotta 1937 syntyneet ja tämän vuoden aikana e-rääntyvät vekselisitoumuksensa, noin 27 milj. Rmk., Neuvostoliitto täyttää toimittamalla vastaavan määrän tavaroita heinäkuun 1937 mennessä.

Lopuksi 200 milj. Rmk:luoton käyttöaika on pidennetty maaliskuun 31 päivään 1937 ja parailaan neuvotellaan hyvin huomattavista tilauksista tämän luoton puitteissa. Jos Saksa saa nämä tilaukset, on koko 200 milj. luotto loppuun käytetty. Tämän luoton ansiota muuten on, että Saksa, joka vielä v. 1935 oli tuonnissa Englannin ja Yhdysvaltojen jälkeen kolmannella tilalla, pääsi vuoden 1936 Neuvostoliiton tuontitilastossa ensimmäiselle sijalle.

Pohjois-Amerikan Yhdysvallat.

Neuvostoliiton entiset velat Yhdysvaltoihin, jotka tekivät kaikkiaan noin 700 milj. dollaria Kerensky-laina mukaan luettuna, olivat kauan näiden maiden välisen tavaravaihdon uudelleen järjestelyn esteenä. Neuvotteluissa Yhdysvallat olivat valmiit tyytymään jopa 150 milj. dollarin, mutta Neuvostoliitto puolestaan ei halunnut luoda ennakkotana-

usta velkakysymyksessä ja esitti toisaalta niin suurien luottojen myöntämistä itselleen, että velkaneuvottelut raukesivat.

Vuonna 1933 solmitut diplomaattiset suhteet kuitenkin jatkuivat, ja kummaltakin puolelta pyrittiin edelleen myöskin taloudellisten suhteiden järjestelyyn. Neuvostoliiton kannan velkakysymykseen suhteen pysyessä kielteisenä asia sai myönteisen käänteen, kun Moskovassa toimitettiin Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain kaupallisten suhteiden järjestelyä koskeva noottien vaihto. Velkakysymys katsottiin poistetuksi päiväjärjestyksestä ja solmittiin väliaikainen kauppasopimus heinäkuun 13 päivänä 1935.

Tämä kauppasopimus, joka heinäkuussa 1936 uudistettiin vuodeksi eteenpäin, myöntää Neuvostoliitolle suosituimmuuden myynneissä Yhdysvaltoihin, Korvauksena Neuvostoliitto sitoutui sopimusvuoden aikana antamaan amerikkalaisille liikkeille tilauksia 30 milj. dollarin arvosta. Mainittu sopimus on vaikuttanut elvyttävästi kummankin maan tavaravaihtoon. Heti ensimmäisenä sopimusvuotena Neuvostoliitto sijoitti Yhdysvaltoihin tilauksia - epäilemättä poliittisista vaikutteista - kokonaista 3/ milj. dollarin arvosta, ja toistakin vuotta varten, sillä on varattuna 30 milj. dollarin tilaukset. Ostot käsittävät pääasiassa metallialan raaka-aineita ja jalosteita, mutta myös joukon eri alojen valmistuslisensoseja.

Myöskin Neuvostoliiton vienti Yhdysvaltoihin on sopimuksen johdosta vilkastunut. Vuoden 1936 ensimmäisten 11 kk:n aikana se kohosi edellisestä vuodesta 20,5 miljoonalla, tehden 123,02 milj. uutta kultaruplaa.

Englanti.

Ennen nykyistä luottosopimusta Englannin ja Neuvostoliiton välistä tavaravaihtoa säännöisteli näiden maiden kesken tammikuussa 1934 solmittu väliaikainen kauppasopimus. Syyskuuhun 1936 mennessä tämän sopimuksen pohjalla tapahtunut tavaravaihto oli kohonnut 79,70 milj. Engl. puntaan. Tästä määrästä tuonti Neuvostoliitosta Englantiin käsitti 51,98 milj. puntaa. Loppuerästä 27,82 milj. puntaa ainoastaan 9,86 milj. käsitti varsinaisesti englantilaisten valmisteiden vientiä, ja kokonaista 17,96 milj. Englannin dominioista ja siirtomaista peräisin olevien tuotteiden jälleen vientiä Neuvostoliittoon.

Kun Englantikin sittemmin luopui Venäjän vanhojen velkojen tunnustamisvaatimuksestaan, voitiin alottaa neuvottelut huomattavan bruttiläisen finanssiluoton myöntämisestä Neuvostoliitolle. Neuvotteluja käytiin Lontoossa ja ne johtivat tulokseen heinäkuun 28 päivänä 1936, jolloin solmitulla luottosopimuksella Neuvostoliiton käytettäväksi Englannissa asetettiin 10 milj. punnan finanssiluotto, joka on 100- prosenttisesti Board of Trade'n Vientiluottotakuudepartementin takaama, korkomäärältään $5\frac{1}{2}$ %, viiden vuoden maksujalla.

Tämän luoton luonteesta on mainittava, että se on sovittu käytettäväksi yksinomaan sellaisten englantilaisten tuotteiden ostoon, joiden myyntihinnasta vähintään puolen tulee muodosta englantilaiset raaka-aineet ja Englannissa maksetut työpalkat. Luoton suuruus vastaa likipitään Neuvostoliiton tämänluontoisen luoton vuositarvetta, sen korkokanta on $\frac{1}{2}$ % Saksassa ja Tsekkoslovakiassa myönnettyjen luottojen korkoa alhaisempi, ja vain luoton ajan Neuvostoliiton viranomaiset olivat toivoneet pidemmäksi.

Tämän luoton puitteissa englantilaiset myyjät saavat tavarastaan säännön mukaan käteismaksun esittämällä laivauspaperit tai lähettämällä ne englantilaisen pankin välityksellä Neuvostoliiton Valtiopankille tai suoraan asianomaiselle neuvostolaiselle tuontijärjestölle. Mikäli asiakirjat lähetetään Neuvostoliittoon, maksu tapahtuu 30 päivän kuluessa.

Teknillisesti luotto on järjestetty siten, että Neuvostohallitus luovuttaa Vientiluottotakuudepartementille tarpeen mukaan $5\frac{1}{2}$ % korolla käyviä ja 5 vuoden kuluessa lunastettavia obligatioita, jotka Departementti varustaa takuullaan ja myy. Myyntihinnasta suoritetaan obligatioiden nimellisarvoa vastaava määrä Kauppavaltuuskunnan Lloyd's Bankissa olevalle tilille, jota vastoin mahdollinen ylihinta jää Departementille myynnistä aiheutuvien kustannuksien peittämiseen.

Englantilais-neuvostoliittolainen luottosopimus on huomattavasti elvyttänyt jälkimmäisen ostotoimintaa Englannissa. Yksistään marraskuulla 1936 sijoitettiin neuvostotilauksia 1.033.390 punnan arvosta, vuotta aikaisemmin vastaavan luvun oltua vain 477,066 puntaa. Vaikka Neuvostoliitto oli alkuvuodesta pidättyväinen tilauksien tekoon nähden niin kauan kuin luottosopimuksesta käytiin neuvotteluja, on tilaustoiminta vuoden 1936 toisella puoliskolla ollut niin vilkasta, että vuoden 11 ensimmäisenä kuukautena kokonaissumma kohosi 9,832.875 puntaan.

Tilaukset ovat käsittäneet suuria työkalukone-eriä, teollisuus-, voimalaitos- ja laivakoneita. Tämän lisäksi koskivat ne kumia, tekstiiliraaka-aineita, rautaa ja terästä, kemikaaleita j.n.e. Yksistään joulukuussa 1936 tilattiin koneita 1.819.368 (XII - 35 vain 270.240) punnan arvosta. Mutta myöskin on ostettu englantilaista siitoskarjaa sekä sillejä.

Kanada.

Kesällä 1936 vieraili Moskovassa Kanadan kauppaministeri Euler käyden neuvotteluja Kanadan ja Neuvostoliiton kauppallisten suhteiden järjestämisestä. Vaikkakaan neuvottelut eivät johtaneet varsinaiseen sopimukseen, on Kanada niiden tuloksena kumonnut neuvostolaisten tavaroiden tuontikiellon ja neuvostohallitus puolestaan peruuttanut vastatoimenpiteenä voimassaolleen kanadalaisten tavarain maahantuontia ja kanadalaisen tonniston käyttämistä koskevan kiellon.

Seurauksena siitä, että kaupalliset suhteet näin on muodollisesti saatu säännölliselle kannalle, tullee lähinnä olemaan Neuvostoliitosta Kanadaan suuntautuvan viennin lisääntyminen.

Sopimusneuvottelujen suunnittelusta näiden maiden kesken ei toistaiseksi ole näkynyt mitään tietoja.

Ranska.

Neuvostoliiton taloudelliset suhteet Ranskaan ovat edelleen väliaikaisten sopimuksien varassa. Näiden maiden välillä allekirjoitettiin Moskovassa joulukuussa 1934 pöytäkirja, jonka perusteella siihen asti voimassa ollut väliaikainen sopimus jatkuu vuoden 1935 loppuun. Alkuperäisen sopimuksen nojalla Neuvostoliitto sitoutui vuoden kuluessa sijoittamaan Ranskaan tilauksia 250 milj. frangin arvosta. Tällaista kiinteätä tilaussopimusta ei sisällä uuteen sopimukseen, joka vain yleisesti määrää, että Neuvostoliiton on Ranskasta tehtävin ostoihin korvattava se osa Ranskaan suuntautuvaa vientiään, mikä tapahtuu myönnettyjen kiintiöiden ja tullialennuksien perusteella.

Kuluneen vuoden 1936 tavaravaihto perustui tammikuun 6 päivänä 1936 solmittuun väliaikaiseen kauppasopimukseen ja sen täydennysopimuksiin saman kuun 21 ja helmikuun 4 päiviltä, jotka pääpiirteissään ovat saman-

luontoiset kuin v. 1935 ajaksi uusittu sopimus. Tammikuun 6 päivän sopimus edellytti käteissuoritusta Neuvostoliiton Ranskaan sijaistamista tilauksista. Tätä sopimusta jatkettiin Parisissa joulukuun 17 päivänä 1936 kestäväksi vuoden 1937 loppuun pääkohdissaan samansisältäisenä kuin edeltänyt sopimus.

Näiden sopimusten pohjalla vuoden 1936 tavaravaihto Ranskan kanssa on kehittynyt viimeainitulle maalle epäsuotuisaan suuntaan, siten, että Neuvostoliiton viennin pysyessä entisellään sen tuonti Ranskasta on v. 1936 tuntuvasti alentunut, tehden 38,70 milj. kultaruplaa (v.1935 70,80 k.r.). Pääsyynä tähän on metallien ja koneiden ostojen pieneneminen Ranskasta. Tämä sekka on mielenkiintoinen sikäli, että Neuvostoliiton tuontitilasto samanaikaisesti osoittaa juuri metallien ja koneiden ryhmissä hyvin huomattavaa nousua edelliseen vuoteen verratan. Ranska ei ole päässyt tästä tuonnin lisääntymisestä hyötymään, vaan Neuvostoliitto on sijoittanut laajentuneet tilauksensa ensi sijassa niihin maihin, joissa sillä on ollut käytettävissä pitkäaikaista finanssiluottoa.

Ranska n teollisuuspiirit ovatkin oivaltaneet, että viennin lisäämiseksi Neuvostoliitolle olisi myönnettävä pitkäaikaisia luottoja, ja neuvotteluja onkin käyty yksityispankk yhtymän muodostamisesta rahoittamaan, Ranskan valtion taatessa 80%, vientiä Neuvostoliittoon 1 miljardin frangin määrään asti. Lavalin hallituksen kaaduttua nämä neuvottelut keskeytyivät, eikä Blumin hallitus ole ottanut kysymystä uudelleen esille. Vuonna 1934 sovittuja neuvotteluja pysyvän kauppasopimuksen solmimisesta ei myöskään ole virallisesti lopetettu, mutta syynä sen ja finanssiluotto-kysymyksen hitaaseen edistymiseen on neuvostoliiton haluttomuus tunnustaa taaasrinaikaisen Venäjän velkoja ja Ranskan teollisuus- ja finanssi-piirien tästä aiheutuva pidättyvä asenne.

Tšekkoslovakia.

Toistaiseksi kolmas Neuvostoliiton kanssa finanssiluottosopimuksen solminut valtio on Tšekkoslovakia. Tällainen sopimus allekirjoitettiin Prahassa kesäkuun 3 päivänä 1935. Lutan määrä on 250 milj. ts. kruunua ja se annettiin Neuvostoliiton 6 %:sena obligatiolainana, jonka Tšekkoslovakian hallitus takaa 100-prosenttisesti, ja jonka liikkeessälöaika on viisi vuotta. Lainan obligatiot noteerataan virallisesti Prahan pörsissä ja ne luovutetaan asianomaiselle pankkiyhtymälle vähin erin sen mu-

kaan kuin Neuvostoliiton tilaamat tavarat joutuvat maksettaviksi. Sopimuksen mukainen luottoaika on siten viisi vuotta kunkin tilatun tavaraerän toimitamisesta lukien. Kyseessäolevat obligatiot ovat sekä Tšekkoslovakiassa että Neuvostoliitossa vapaat kaikista veroista ja maksuista.

Kun ylläkerrottu 250 milj. finanssiluotto oli jo vuoden 1936 alussa jotenkin kokonaisuudessaan käytetty Neuvostoliiton Tšekkoslovakiaan sijoittamien tilauksien rahoittamiseen, heräsi kysymys luottosumman korottamisesta. Helmikuun 6 päivänä 1936 tehdyllä lisäsopimuksella Neuvostoliitolle myönnettiin 25 milj. ts. kruunun lisäluotto, ontisin ehdoin. Tämä lisäluotto oli käytettävä kesäkuun 3 päivään 1936 mennessä.

Neuvotteluja on käyty myös uuden finanssiluoton myöntämisestä Neuvostoliitolle yllämainitun luottosopimuksen päättyessä. Neuvostoliiton kerrotaan kuitenkin nyt vaativan pidempää luottoaikaa kuin mitä edellinen luottosopimus edellytti. Samaten lienee korkokannasta pyritty tinkimään. Nämä seikat lienevät vaikeuttaneet neuvotteluja.

Neuvostoliiton ja Tšekkoslovakian välinen kauppavaihto on viime aikoina melkoisesti lisääntynyt. Vuoden 1935 tammi-marraskuussa tuonti Tšekkoslovakiasta oli neuvostolaisen tilaston mukaan arvoaltaan 5,02 milj. ja vienti Neuvostoliitosta Tšekkoslovakiaan 0,98 milj. kultaruplaa. Vastaavat luvut tammi-marraskuulta 1934 olivat 1,64 milj. ja 0,32 milj. kultaruplaa. Kehitys on siis etenkin Tšekkoslovakian kannalta ollut varsin suotuista, vaikka kaikki luottosopimuksen puitteissa tehdyt ostot eivät tietenkään esiinny tilastossa. On kuitenkin pidettävä mielessä, että Neuvostoliiton ja Tšekkoslovakian välisen kauppavaihdon vilkastuminen ainakin suurelta osalta perustuu poliittisiin seikkoihin. Tästä huolimatta neuvostoviranomaiset ovat kiinnittäneet huomiota näiden maiden välisen kauppataseen epäsuhtaan ja tekevät voitavansa lisätäkseen vientiä Tšekkoslovakiaan mikäli tämä voimassaolevalta ankaralta tuonnin säännöstelyltä on mahdollista.

Eräät Länsi-Euroopan Valtiot.

Italian kanssa Neuvostoliitto solmi kesäkuun 15 päivänä 1935 eräitä sopimuksia, mm. uuden luottosopimuksen, joka astui taannehtivasti voimaan saman vuoden huhtikuun 1 päivänä (jolloin aikaisempi, toukokuussa 1933 tehty luottosopimus meni umpeen) ja jonka voimassaoloaika päättyi kesäkuun 30 päivänä 1936. Tällä sopimuksella Italian hallitus myönsi Neuvostoliiton Ita-

liasta tekemille tilauksille valtioneuvoston 200 milj. liiran kokonaismäärään saakka. Sopimuksen määräykset lienevät olleet jotenkin samat kuin aikaisemman luottosopimuksen.

Samalla allekirjoitettiin sopimus Neuvostoliiton ja Italian välisen kauppavaihdon saattamisesta tasapainoon. Siihen saakka näiden maiden välinen kauppavaihto oli ollut Neuvostoliiton kannalta melkoisesti vientivoittoinen (vientienemmys 1933 oli 5,3 milj. ja 1934 & 7,2 milj. ruplaa). Tässä yhteydessä kuitenkin sovittiin, että kauppavaihdon arvoa laskettaessa otetaan huomioon myöskin italialaisten laivojen Neuvostoliitosta saamat rahtiansiot, joilla molempien maiden välisessä maksutaseessa on tärkeä merkitys.

Vielä sovittiin Italiaan vietävien tavarain kiintiömääristä Italiassa samoihin aikoihin voimaansaattatun, tuontikauppaa säännöstelevän rajoitusjärjestelmän puitteissa. Kiintiöt määrättiin yleensä edellisen vuoden todellisten vientimäärien mukaiset.

Edelleen sovittiin molempien maiden kesken, että kumpikaan sopimuspuoli nyt allekirjoitettujen sopimusten voimassaoloaikana, t.s. kesäkuun loppuun mennessä 1936, ei ole käyttävä oikeuttaan toukokuussa 1933 allekirjoitetun tullisopimuksen irtisanomiseen.

BELGIAN ja Neuvostoliiton kesken allekirjoitettiin syyskuun 5 päivänä 1935 kauppasopimus, jonka mukaan Neuvostoliitto sitoutui seuraavan lokakuun 1 päivästä lukien ostamaan belgialaisia tavaroita 190 milj. sekä edelleen 1.X.-35 ja 1.X.-37 välisenä aikana 200 milj. Belgian frangin arvosta. Tämä ostovelvollisuus riippuu kuitenkin "normaalisista maailmanmarkkinahinnoista sekä hyväksyttävistä teknillisistä ja toimitusehdoista".- Mainittakoon, että Neuvostoliiton tuonti Belgiasta neuvostolainen tilaston mukaan v. 1934 oli arvoltaan 7,2 milj. ja tammi-heinäkuussa 1935 5:0 milj. kultaruplaa. Belgialainen tilasto taas (neuvostolehtien mukaan) osoittaa Belgiasta Neuvostoliittoon v. 1934 suuntautuneen viennin arvoksi 114 milj. Belgian frangia ja tammi-kesäkuussa 1935 76 milj. Belg. frcs.

Neuvostoliiton viennistä Belgiaan puheenalainen sopimus ei sisällä vastaavia määräyksiä. Vastikkeena ostositoumuksistaan Neuvostoliitto saa Belgiassa suosituimman. Mitä erikoisesti tulee tavaroihin, joiden tuonti Belgiaan on säännöstely ja kiintiöity (esim. antrasiitti ja propsit), sopimuksessa määrätään Neuvostoliitolle eräitä minimikiintiöitä, jotka takavat sille tähänastiset vientimäärät.

Neuvostoliiton tilaston mukaan sen vienti Belgiaan oli v. 1934 arvoltaan 17,2 milj. kultaruplaa. Belgialainen tilasto taas ilmoittaa Neuvostoliitosta Belgiaan tapahtuneen tuonnin arvoksi 384 milj. Belg.fraas v 1934 ja 167 milj. Belg.frcs. tammi-kesäkuussa 1935. Neuvostoliiton vienti Belgiaan käsittää etupäässä puutavaraa (4,8 milj. kultaruplaa) pellavaa ja hampua (4,1 milj.), naftatuotteita (2,4 milj.), lannoitusaineita (1,6 milj.) öljykakkuja, mangaanimalmia j.n.e.

Eri lukuna puheenaolevan kauppasopimukseen sisältyy joukko Neuvostoliiton kauppaedustustoa koskevia määräyksiä. Sopimus, jota nimitetään väliaikaiseksi, on voimassa kolmen vuoden ajan voimaantulosta lukien ja pysyy sen jälkeen auttomaattisesti voimassa, ellei sitä irtisanota. Sopimus on ratifioitava ja ratifiointikirjat vaihdetaan Moskovassa.

TANSKAN kanssa Neuvostoliitto soimi kesäkuussa 1935 keskinäisen kauppavaihdon järjestelyä sanotun vuoden aikana koskevan sopimuksen. Erikoisesti sopimuksen mainitaan sisältäneen säännöksiä valuuttalupien myöntämisestä Tanskaan tapahtuvan neuvostolaisen tuonnin maksamiseksi.

Yksityisten lisälietojen mukaan tämän sopimuksen perustana oli Neuvostoliiton Tanskasta tekemä laivatilaus, joka käsitti kolme 4.000 tonnin kantoista puutavaran kuljetusalusta. Tanskan taholta lienee sitouduttu ostamaan mainitun laivahankinnan hinnan arvosta neuvostolaisia tavaroita, joiden maahantuontiin sopimuksen perusteella tullaan myöntämään asianmukaiset valuuttaluvat.

Itä-Eurooppa ja Turkki.

LIETTUAN ja Neuvostoliiton välillä on vuodesta 1935 vallinnut Neuvostoliiton huomattaviin ostositoumuksiin perustuva järjestelmä, jonka ansiosta näiden maiden välinen kauppavaihto on viime vuosina noussut verrattavain määriin. Tätä tavaravaihtoa vv. 1934-1935 selvittävät seuraavat luvut (miljoonin noin 9 Smk:n ar oisin ruplin):

	1934	1935	1936 (11 kk.)
Neuvostoliiton tuonti Liettuasta	6,0	12,0	11,7
Neuvostoliiton vienti Liettuaan	5,2	7,4	12,2
Tase Neuvostoliiton kannalta	- 0,7	- 4,7	+ 0,5

Neuvostoliiton tuonti Liettuasta on käsittänyt pääasiallisesti eläviä eläimiä, lihaa ja nahkoja.

Tammikuun 23 päivänä 1937 tehtiin Neuvostoliiton ja Liettuan välises-

tä kauppavaihdosta vuodeksi 1937 suullinen sopimus, jonka tarkoituksena ilmeisesti on jatkaa näiden maiden välillä tähän saakka vallinnutta järjestelmää.

PUOLA. Vuoden 1936 aikana Puolan kauppavaihto Neuvostoliiton kanssa osoitti vähenemistä eritoten viennin osalta, mihin ovat vaikuttaneet Neuvostoliiton vaatimat luottoehdot. Sanotun vuoden alussa ryhdyttiin Varsovassa neuvotteluihin Puolan ja Neuvostoliiton välisestä tulli- ja kiintiösopimuksesta. Näitä neuvotteluja olivat edeltäneet Moskovassa käydyt viralliset neuvottelut, joissa sovittiin 4,5 milj. zlotyn määräisestä rauta-, teräs- ja levyhankinnasta. Tästä määrästä Neuvostoliitto oli kiinteästi antanut tilauksia Puolaan 1,5 milj. zlotyn arvosta, lopun 3 milj. zlotyn tilausten jäädessä tavaralajeihin nähden riippuvaksi tehtävän kiintiösopimuksen määräyksistä. Sitäpaitsi Neuvostoliitto oli varannut itselleen oikeuden 3 milj. zlotyn lisätilausten tekemiseen samassa yhteydessä.

Maaliskuun alussa 1936 Puolan ja Neuvostoliiton kesken tehtiin tullisopimus, jossa Puola myöntää Neuvostoliitolle 33 Puolan tullitariffin nimikkeeseen kohdistuvia tullihelpotuksia, jotka koskevat kaviaaria, kalasäilykeitä, hedelmiä, nahkoja, erilaisia työkaluja, ompelukoneiden osia j.n.e.

Samana maaliskuun 21 päivänä tehtiin noottienvaihdolla sopimus eräistä merenkulkukysymyksistä koskien alusten mittakorjojen molemminpuolista tunnustamista sekä satamamaksuihin kohdistuvaa suosituimmuutta.

Muista sopimuksista mainittakoon Neuvostoliiton Varsovan-kauppaedustajiston aseman säännöstelevä sopimus kesäkuun 14 päivältä 1936, jonka Pravda totesi vaikuttavan myönteisesti maiden keskinäisiin suhteisiin.

Puolan kauppataase Neuvostoliiton kanssa oli vielä v. 1935, jolloin vienti oli edellisestä vuodesta laskenut noin 50%, 3,8 milj. zlotyn verran vientivoittoinen, mutta kun sen vienti käsittää miltei yksinomaan rautateollisuus tuotteita, on tämän viennin pieneneminen edelleen todennäköistä.

UNKARI. Vuoden 1936 alussa Neuvostoliitto osti Unkarista suureskon erän siitoshevosia, joiden hinnan arvosta Unkari puolestaan on tilannut eräitä neuvostolaisia raaka-aineita, varsinkin asbestia. Myöhemmin lienee käyty neuvotteluja uudesta kompensatiokaupasta, jossa Neuvostoliitto maksaisi Unkarista ostettavat hevoset neuvostolaisiin turkiksiin.

RUMANIA. Helmikuun 17 päivänä 1936 allekirjoitettiin Neuvostoliiton ja Rumanian välinen kauppallinen sopimus, joka myös koske näiden maiden välis-

ten maksusuhteiden järjestelyä. Tämän johdosta Neuvostoliiton ulkomaan/
kaupan kansankomissari on 1936 annettua, valuuttasäännöstelymihin suuh-
tautuvan neuvostolaisen viennin rajoittamista koskevaa ohjessantöä mää-
rännyt, että vientirajoitustoimenpiteitä ei ole sovellettava Neuvosto-
liiton ja Rumanian väliseen kaupakäyntiin maaliskuun 1 päivästä alka-
en, vaan että neuvostolaisilla vientiyhtymillä ja muilla taloudellisil-
la järjestöillä siitä lähtien on oikeus harjoittaa maastavientiä Ruma-
nian uuden kauppasopimuksen mukaisesti. Sopimuksen sisältöä ei ole jul-
kaistu, mutta edellyttäne se yleistä suosituimmuutta ja kauppavaihdon
tasapainoa tähän liittyvine maksujentasaussjärjestelyineen.

Rumanian ja Neuvostoliiton välinen kauppavaihto on neuvostolaisen
tilaston mukaan toistaiseksi ollut jokseenkin mitätön. Tuonto Rumanias-
ta tullee käsittämään lähinnä karjaa, vuotia ja villaa.

KREIKKA. Tammikuun 15 päivänä 1936 allekirjoitettiin Ateenassa
sopimus Neuvostoliiton ja Kreikan välisen kauppavaihdon järjestelystä.

Neuvostoliitto vei Kreikkaan tammi-marraskuulla 1935 5,1 kulta-
ruplan arvosta vehnää, kivihiltä, sahatavaraa y.m. Tuonti Kreikasta
samana aikana käsitti 880,000 kultaruplaa. Vastaavat luvut v. 1934 oli-
vat 2,9 milj. ja 813.000 kultaruplaa.

TURKKI. Turkin talousministeri ja Neuvostoliiton kauppavaltuu-
tettu allekirjoittivat kesäkuun lopulla 1935 näiden maiden välisen kau-
pallisen sopimuksen, joka aluksi oli oleva voimassa 6 kuukauden ajan.

Moskovassa, 1. III. 1937.

Konstantin